

Ochrana před škodlivými organismy

Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský (ÚKZÚZ) nově, v důsledku začlenění rostlinolékařské péče mezi oblasti jeho působnosti, provádí činnosti na úseku dovozu a vývozu rostlin a rostlinných produktů, kam spadá i problematika dřevěných obalů, které se využívají v mezinárodním obchodu. Vzhledem k tomu, že toto téma je velmi aktuální, zorganizoval odborný seminář na téma Dřevěný obalový materiál a jeho použití v mezinárodním obchodu. Zúčastnilo se ho více než 120 zástupců z řad vývozců, dovozců a subjektů, kteří vyrábí a používají dřevěné obaly. Blíží informace týdeníku Zemědělec sdělil zástupce ÚKZÚZ Vladislav Rašovský.

Zuzana Fialová

Jaké škodlivé organismy se mohou přenášet prostřednictvím dřevěného obalového materiálu?

Dřevěný obalový materiál se stal předmětem přísného sledování již zhruba před 15 lety. Bylo prokázáno, že se prostřednictvím dřevěných obalů šíří některé škodlivé organismy, které mohou způsobit významné ekonomické škody nebo škody na životním prostředí. Jako příklad můžeme uvést do Ameriky zavlečené kozličky rodu *Anoplophora* spp., k čemuž došlo někdy v letech 1993 až 1996. Do Evropy, konkrétně Portugalska, bylo v roce 1999 zavlečeno háďátko borovicové – *Bursaphelenchus xylophilus*. Dotsud se nepovedlo uskutečnit jeho eradikaci a naopak bylo zjištěno i ve Španělsku blízko hranic s Portugalskem.

Z těchto důvodů by se mělo zvýšit povědomí výrobců obalového materiálu, na jaká rizika mohou narazit a proč se vůbec tato opatření dělají.

Dřevěný obalový materiál musí při použití v mezinárodním obchodu splnit některé podmínky, které jsou stanoveny od roku 2002 v takzvaném standardu ISPM 15. Ten ukazuje několik možností, jak obal ošetřit, aby se zabránilo zavlečení těchto škodlivých organismů.

Jaké to jsou možnosti?

V České republice připadá v úvahu v současné době pouze tepelné ošetření. To znamená, že v jádru dřeva musí být dosaženo teploty alespoň 56 stupňů Celsia po dobu minimálně 30 minut. Další možnou metodou je použití metylbromidu, ale ten je v České republice a polatožno v EU zakázán Montrealskou dohodou. Od roku 2013 standard zavědli ještě jednu metodu, a to ošetření nikrovaným zářením. Tato metoda se používá v ČR nepoužívá a v letošním roce bude zapracována do národní legislativy. Znamená to zájem o tuto metodu i ze strany subjektů. Celá problematika týkající se dřevěných obalových materiálů

■ Otázky pro ...

...Vladislav Rašovskýho, zástupce ÚKZÚZ

je poměrně široká a vyžaduje intenzivní komunikaci na mezinárodní úrovni, ať již jde o ostatní rostlinolékařské služby, tak i na úrovni Evropské komise. Současná situace je taková, že ke standardu přistoupila značná část států světa. Některé standardy přímo neratifikují, ale akceptují dané podmínky, případně mají ještě další doplňující fytoosanitární podmínky.

Evropská unie v rámci regulace zavlečení regulovaných škodlivých organismů na své území kontroluje dovoz nejen stanovených rostlinných komodit, ale právě i dřevěných obalů, jako jsou palety, bedny nebo pomocné dřevo používané pro přepravu zboží všeho druhu. Tíže kontrol a zodpovědnost za dodržení leží nejvíce na bedrech národních příslavů a silničních přechodů na pozemní hranici Evropské unie.

Mohl byste přiblížit největší problémy v této oblasti?

Největším problémem je v současné době výskyt živých škodlivých organismů v obalech, které jsou expedovány do třetích zemí. Jedná se většinou o nekravité ošetření, použití dřeva s nadlimitním množstvím kůry a chybějící znacení. Praxe byla doposud taková, že většina států, jestliže získala nespĺňala dovozní fytoosanitární požadavky, obal zlikvidovala a zboží pusťla na své území. Obvykle šlo o určité spálené, které nemožno bylo škůdcům s několikaletým vývojem

cyklem opustit hostitelské dřevo a usídlit se v novém teritoriu.

Nyní některé země přistoupily k vracení zásilek do země odeslání. Taková opatření přimějí dovozcům nejen zpovězení, ale i velké náklady a komplikace při opakování přepravy a dohlázení zpovězení při následném dodání zboží. Nepřísnější je v tomto ohledu USA a tento seminář má ukázat, na co se musí vývozců zaměřit a jakých závdav se při použití dřevěných obalů vyvarovat. Tyto informace již ÚKZÚZ zveřejňuje poslední dva roky.

V oblasti dovozu, má ÚKZÚZ s řadou vstupních míst nastavenou spolupráci nad rámec povinnosti, ale v rámci dané legislativy. Dovozy a dopravy mohou pro své zásilky směřující do ČR při zadržení na hranicích EU v jiném členském státě požádat o podmiňené propuštění na základě souhlasu rostlinolékařské služby dovozečského státu. Následnou kontrolu a uložení opatření větší dřevěným obalům v místě vykládky zajišťují v ČR ÚKZÚZ. Spolupráce je dotsud na-

stavena se vstupními místy v Nizozemsku, Německu, na Slovensku, v Litvě a Lotyšsku. U dřevěných obalů za zásilku vždy zodpovídá vývozců, což je uvedeno i v § 28 zákona o rostlinolékařské péči. Je předešším na vývozců, aby splnění fytoosanitárních podmínek zajistili.

Zjistily se nedostatečně ošetřené dřevěné obaly i při dovozu do České republiky, v jakém množství a jak se s nimi naložilo?

ÚKZÚZ provádí intenzivní dozorovou činnost nad dováženými dřevěnými obalovými materiály. V loňském roce bylo provedeno téměř 500 takových kontrol a v deseti procentech případů byla zjištěna závada, která vedla k likvidaci zásilky. Jak již bylo řečeno, likvidace se provádí většinou spalováním. Nejčastější závadou je chybějící znacení, nález příznaků napadení dřevokazným hmyzem, ale i výskyt žhárničných škůdců a v jednom případě i potvrzený nález háďátka borovicového. ■